

проблем технічного характеру, радіаційного, соціального і медичного захисту, на рішення яких необхідні величезні засоби, яких Україна при нинішньому своєму положенні в достатній мірі не має. Ми, як країна і народ, що найбільше постраждали від Чорнобильської катастрофи та її наслідків, маємо право розраховувати на підтримку з боку міжнародного співтовариства. Підтримку у формі як міжнародних програм допомоги, що життєво необхідно, так і на людське співчуття і розуміння наших проблем. Саме тому необхідно діяти за концепцією солідаризму, тобто намагатися сприяти об'єднанню суспільства і державного організму в одному напрямку з метою вирішення проблем нації та особистостей, що до неї належать.

На жаль, економічна ситуація не дозволяє нам повною мірою збалансувати фактичні бюджетні асигнування на соціальний захист. Особливе місце у соціальному захисті громадян посідає їх медико-санітарне забезпечення та оздоровлення, яке здійснюється на підставі щорічної «Програми заходів з організації комплексного медико-санітарного забезпечення осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».

Чорнобильська катастрофа є однією з найбільш трагічних подій в історії людства, та разом з тим – це яскравий приклад єднання країн світу перед глобальною загрозою. Зараз, через 35 років після аварії, остаточне вирішення чорнобильських проблем більше ніж будь-коли залежить від зусиль міжнародної спільноти, її наполегливості та послідовності.

Співпраця в ході рішень чорнобильських проблем може стати моделлю для застосування у майбутньому. Проблема Чорнобиля з усіма пов'язаними з нею руйнуваннями і стражданнями стала основою для унікального експерименту в міжнародному співробітництві, де сторонами виступають не тільки уряди та міжнародні організації, але й лікарі, вчені, а також прості люди, котрі об'єдналися у своїх зусиллях в ім'я забезпечення потреб дітей і дорослих, потерпілих від Чорнобильської катастрофи.

У сучасному складному і глобалізованому світі лише консолідовані і політично зрілі нації спроможні забезпечити конкурентоспроможність національної економіки, зберігати і розвивати свою соціокультурну ідентичність та самобутність, убезпечувати свій розвиток від зовнішніх і внутрішніх загроз.

Проблема зменшення впливу Чорнобильської аварії на стан здоров'я громадян залишається важливою проблемою державного масштабу. Спостерігаються значні зміни у соціальному та психологічному стані людей, а також погіршення здоров'я населення, яке проживає на забруднених територіях. Зсув державних пріоритетів, необхідність позитивних зрушень щодо дотримання прав людини в Україні, у тому числі і прав нових поколінь, спричиняє потребу у розробці нової Концепції захисту населення у зв'язку з Чорнобильською аварією.

Література:

1. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 02.10.2012 №5403-VI//Офіційний вісник України. – 2012.
2. Постанова Верховної Ради України Про Рекомендації парламентських слухань "Сучасний стан та актуальні завдання подолання наслідків Чорнобильської катастрофи" від 05.04.2011 № 3191-VI.
3. Проблеми Чорнобильської зони відчуження: Науково-технічний збірник/ М-во України у справах захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС; Адм. зони відчуження. -К.: Наук. думка, 1994- Вип.7. -2001. -239 с.

УДК: 94(100)

Глюхіна К., магістр історії

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

ХІМІЧНА ЗБРОЯ ТА ЗАСОБИ ЗАХИСТУ НА ПОЧ. ХХ СТ. : ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Pyukhina K.

CHEMICAL WEAPONS AND MEANS OF PROTECTION OF THE EARLY 20th CENTURY: A HISTORICAL ASPECT

Під час Першої світової війни у зв'язку з новими реаліями часу виникає відмінна від попередніх тактика ведення війни, що потребувала нових підходів до швидкої нейтралізації супротивника, що призвело до використання отруйних речовин обома воюючими блоками, зокрема, хлору, фосгену та іприту.

Після атаки німців на Західному фронті у 1915 р. з застосуванням отруйних речовин, французи та англійці починають спроби виготовлення ефективних засобів захисту – масок, протигазів і т.д. Під час штурму німцями фортеці Осовець в серпні 1915 р. бійці Російської імперії зазнали важких втрат – єдиний наявний засіб захисту - протигазові пов'язки виявились неефективними, в свою чергу і війська супротивника мали недосконалі протигазу, що не гарантувало їм безпеку, але не завадило наступу. Ще більш небезпечним виявився новий газ, застосований німцями у грудні під Іпром - суміш хлору з фосгеном, що призвело до втрати англійцями більше тисячі військових, що може свідчити, в тому числі, про недосконалий механізм захисту протигазів, які були використані. Через кілька днів після цієї атаки англійці приступили до виготовлення пов'язок, просочених розчином гіпосульфїту [3]. Американцями в 1918 р. в свою чергу було удосконалено маску респіраторного типу, що складалась з гумового капюшону, в якій заряджене газом повітря потрапляє через дно каністр, що знаходиться в нижній частині маски, де очищається за допомогою нейтралізації хімікатів, з вершини каністри повітря втягується легеньми. Для захисту тіла артилеристів виготовлено масляний костюм [1]. Таким чином, використання «гірчичного газу», названого іпритом поставило нові завдання, що залишилися невирішеними і після закінчення Першої Світової.

Радянська влада закликала до боротьби з «капіталістичним ворогом» «око за око, газ за газ», як висловився Троцький»[2], бо «неминуча війна, примара якої тяжить над нами, є наслідок капіталістичного ладу»[4]. Керівництво держави під гаслом вступу до «Доброхіму», яке було створено для поширення знань щодо захисту громадян від хімічних речовин, тим самим налаштовуючи населення до протистояння з капіталістичними державами Заходу. Випускається книга Ейдемана „Хемія в майбутню війну» з пропагандистським змістом, яку закликають поширити серед народних мас. «Це ж особливо потрібно в час, коли в нас бойовим гаслом являється, як найширше притягнення робітничих селянських мас до організації хемічної оборони «Доброхему»[2].

Хоча спроби використати хімічну атаку в бойових зіткненнях були ще в ХІХ ст., значне місце цей вид зброї зайняв у стратегічних, оперативних і тактичних концепціях з початком ХХ ст., що вплинуло на пошук нових засобів захисту від супротивника як в технічному, так і в ідеологічному плані.

Література

1. Musted gas most horrible//Americus times-recorder-1918,August 30-C.6
2. Бібліографія//Більшовик (Київ)-1924-№270-C.6
3. Дс-Лазари А. Н. Химическое оружие на фронтах Мировой войны 1914-1918 Краткий исторический очерк — М.: Вузовская книга, 2008. — 268
4. Засновуйте осередку Доброхему//Голос праці-1925-№38-C.2